

Circulaire bewonersinitiatieven – Hoe werken gemeenten met hen samen?

23 september 2025

Op dinsdag 23 september organiseerde de NMU in het Huis van Vrede in Kanaleneiland Utrecht twee bijeenkomsten. In de middag een bijeenkomst met het UCAN-netwerk en in de avond een netwerkbijeenkomst voor circulaire bewonersinitiatieven in de provincie Utrecht. Hier het verslag van de UCAN-bijeenkomst.

Korte rondleiding door Huis van Vrede

DE MIDDAG – UCAN

INTRODUCTIE & PRESENTATIES

Tijdens de check-in tijdens de UCAN-bijeenkomst werd gepraat over hoe gemeenten de samenwerking met bewonersinitiatieven ervaren. Terwijl sommige gemeenten hier vrij positief over zijn, zijn andere minder tevreden en vinden dat het beter kan. Dit laat zien dat er duidelijke verschillen zijn tussen ervaringen van gemeenten binnen de provincie Utrecht.

Pauline van Norden gaf een korte introductie over het belang van circulaire bewonersinitiatieven. Het sociale domein essentieel is om mee te nemen in het vormgeven van bewonersinitiatieven, waarin we plannen concreet maken en vertalen van een systeemwereld naar een leefwereld. Zo kunnen we samen met alle inwoners van provincie Utrecht de hoogste treden van de R-ladder bereiken (Refuse, rethink & reduce; oftewel slimmer gebruik maken het product).

Ook Froukje Anne Karsten, Beleidsadviseur Circulaire Economie, op het project Samen met de Stad deelt haar aanpak. Het model van Amsterdam Donut Coalitie (zie presentatie) laat zien dat circulaire initiatieven

verweven zijn met doelen op het gebied van sociaal, cultureel, economisch en persoonlijk kapitaal. Denk aan vaardigheden opdoen, gezondheid, voedsel en sociale ontmoetingen. Hieraan voldoet ook de plek waar we zijn, het Huis van Vrede: voor bewoners en bezoekers is het Huis van Vrede vooral een plek om elkaar te ontmoeten, werkgelegenheid en onderdak te vinden, of om (tweedehands) spullen te halen/kopen of repareren. Zo dragen zij op hun eigen manier bij aan duurzaamheid en circulariteit. Hoewel deze invalshoek verschilt met die van gemeenten, ze raken elkaar wel, benadrukt dit het belang om na te denken over andere visies/denkwijzen en het sociale aspect binnen duurzaamheid en circulariteit een belangrijkere rol te geven.

Het ondersteuningsaanbod Circulair Maatschappelijke Initiatieven wordt gegeven als voorbeeld hoe gemeente Amsterdam samenwerkt met circulaire bewonersinitiatieven, bestaande uit 4 belangrijke pijlers:

- **Financiering:** zicht geven op structurele ondersteuning en bestaanszekerheid
- **Capaciteit:** vergroting capaciteit en netwerk van circulaire maatschappelijke initiatieven
- **Ruimte:** realiseren van voldoende betaalbare ruimte in de stad en de buurt
- **Erkenning:** vergroting van zichtbaarheid, waardering, en gelijkwaardige samenwerking. Er wordt ingezet op co-creatie, waarbij wordt gekeken naar de behoeftes van de initiatieven en doelgroepen. Er moet erkenning zijn van wat er al is, en aansluiten bij hun werkelijkheid. Dit is belangrijk omdat doelgroepen van initiatieven divers zijn: er zijn specifieke plekken of specifieke bewoners betrokken die specifieke wensen hebben. Niet elk initiatief heeft de behoefte om te groeien --> Daarom is het belangrijk om in te zetten op impact, niet op schaalbaarheid.

Veel gemeenten herkennen de meerwaarde/kansen en knelpunten in de benoemde pijlers. Zo wordt co-creatie erkend als belangrijk, en ervaren sommigen moeilijkheden met financiering, zoals subsidies, of op het gebied van ruimte. Ook wordt er gepraat over het spanningsveld van schaalvergroting: terwijl iemand zich afvraagt hoe er meer Repair Cafés kunnen komen, gaat het ook over een balans vinden tussen impact en schaalbaarheid. Verder is een grote vraag waar veel gemeenten tegenaanlopen: Bij wie kan ik terecht? Er is behoefte aan een expertpool, bestaande uit mensen die handig zijn met initiatieven van de grond halen, en waarmee gemeenten samen kunnen werken.

KANSSEN, MEERWAARDEN & KNELPUNTEN

Vlak voor de presentatie van Froukje hebben de verschillende gemeentes op post-its geschreven welke bewonersinitiatieven zij kennen (in hun regio), en welke meerwaarde, kansen en knelpunten zij ervaren in samenwerking met de bewonersinitiatieven.

Bijlage 1 geeft een uitgebreid overzicht. Repair Cafés, vergroening (bijv. moestuinen/buurttuinen), afvalinitiatieven, initiatieven voor kleding en spullen delen/ruilen/weggeven, tweedehands kopen en initiatieven die zich inzetten voor een duurzame leefomgeving in de stad worden veel genoemd. Veel meerwaarde/kansen en knelpunten overlappen met de bovengenoemde pijlers. Hierin komt ook het sociale aspect naar voren. Kort samengevat:

Belangrijke kansen/meerwaarden van circulaire bewonersinitiatieven:

- Op sociaal gebied:
 - Zorgt voor verbinding, ontmoeting, sociale contacten, minder eenzaamheid
 - Bestrijdt armoede
 - Biedt vaardigheden, bewustwording, delen van ervaring en kennis
- Communicatie & vertrouwen belangrijk
- Circulaire doelen: duurzaamheid, minder grondstoffen, minder afval

Belangrijke knelpunten:

- Juridische vraagstukken, o.a. op gebied van financiering (subsidies/geld), vergunningen
- Menskracht, tijd, ruimte/plek/grond/gebouw
- Welke bewonersinitiatieven zijn er? Hoe hou je hierin overzicht?
 - “niet alles op de radar”
 - “hoe houd je een kaart actueel?”
- Hoe stimuleer je om meer mensen mee te laten doen en hoe zorg je voor meer bekendheid/een groter publiek/impact? (capaciteit, erkenning)
 - “niet alle doelgroepen doen mee”
 - “hoe kom je uit je bubbel en krijg je het sociale stukje bij het duurzame initiatief?”
 - Balans impact/schaalbaarheid: “Repair Cafés maar 1x per maand, een paar vrijwilligers willen niet persé groter en vaker”
 - “Hoe maak je meerwaarde concreet/impact zichtbaar”
- Communicatie: moeite met contact, samenwerking, vertrouwen, verantwoordelijkheid
 - “onduidelijk of samenwerking mogelijk is/behoefte er is”
 - “Verkeerde verwachtingen naar gemeente en vice versa”
 - “Weinig vertrouwen naar elkaar, achterdocht. “Gemeente is een geldkraan””

Inspiratie opdoen of meer weten over de visie van Gemeente Amsterdam?

- Bekijk [hier](#) het beleidsplan en deelproducten over hoe de gemeente zich inzet voor een circulaire economie in Amsterdam
- Klik [hier](#) voor meer informatie over het Meerwaarde Kompas: een tool om de impact van circulaire bewonersinitiatieven zichtbaarder te maken
- Lees de [mini-gids](#) met wegwijzers om de samenwerking tussen burgerinitiatieven en gemeente verder te brengen.

BIJLAGE - UCAN-SESSIE

1.1 Bekende bewonersinitiatieven, meerwaarde/kansen en knelpunten.

Welke bewonersinitiatieven zijn bekend?

Gemeente	Initiatieven
Utrecht	• Eetbare wijk Rijnvliet • Guerrilla Gardeners • Weggeefwinkels • Repaircafés • Struikroven • Huis van Vrede • Voedseltuin Overvecht • Deelkasten • Reparatiebalie • Deeltas Lunetten • Plandelman
Amersfoort	• Zwerfafval opruimen • Repair cafés • Deelkasten • GroeneKerken • Kledingketting • Buurtapps • Voedselbank • Speel-o-theek • Weggeefwinkel • Kringloopwinkels
Hilversum	• Hilversum100 • Repair cafés • Duurzaamheidscentrum • Young Hilversummers • Kledingruil • Deelkastjes boeken • Opwaarts • Weggeefwinkel
De Ronde Venen	• Kledingtas doorgeven • Fietsreparatie • Repair cafés (5) • Mini Bieb • Grootouders Voor Het Klimaat • Krijg de Kleertjes • Buurt moestuinen • Kledingruilbeursen • Ruil Sint • Energieke Rondeveners • Weggeefkasten
Montfoort	• Duurzaam Montfoort • Repair café • Afvalambassadeurs • Linschoten Natuurlijk • Moestuin (Compost)
Nieuwegein	• Buurttuinen

	• Deelplatforms • Mini biebs • Stekjesbieb • Repair Cafés • Samen Duurzaam Nieuwegein • Kringloopwinkel • Ruilfabriek
Woerden	• Zero Waste --> wandelingen, klimaatweek • Zwerfafval ambassadeurs/communicatie • Start Circulair ambachtscentrum • Repair café Woerden/Harmelen/Kamerik
Wijk bij Duurstede	• The Clothing Loop • Repair Café • Recycle Sint • Boekenkastjes (ruilbieb) • Wijkse Kleding Ruil • Kinderkleding beurs
Utrechtse Heuvelrug	• Dorpsakkers / moestuinen • Meerdere Clothing Loops • Sint Swaps (meerdere) • Boekenkastjes + kasten voor gratis boodschappen • Repair cafés 5x • Facebook weggeefpagina's • Duurzame modeshows TMO • Deelauto's / Deelbakfiets • Second Tent event • Kids kledingfair (diverse) • GoedVolk / Foodvolk (regeneratieve landbouw) • Afvalprikkersgilde • Kringloopwinkels + Eurowinkel
Veenendaal	• Repair cafés 2x • V4F stichting • Deelkastjes (menstruatieartikelen) • Veenendaal Kleurt Groen • Team Clean • Trefpunt • Kledingruil • SintSwap • Workshops • Deelauto • Swaptas • Naaiatelier
Zeist	• Tegelwippen • Zerowaste • Kledingloops • Weggeefwinkel • Repair Cafés • Whatsapp groep marktplaats • Berm brigade • Stadslandbouw / gedeelde tuinen • Voedselbos vereniging
Woudenberg	• Ladder van de buurman • Stichting duurzaam Woudenberg

	• Repair café
--	---

1.2 Kansen/Meerwaarde

Gemeente	Kansen/meerwaarde
Amersfoort	
Hilversum	• Vertrouwen • Mond op mond • Veel initiatief, passie, motivatie • Ervaringsdeskundige
De Ronde Venen	• Minder grondstoffen • Sociaal • Minder eenzaamheid • Gezond verstand • Ruilen is goedkoper • Het wordt/is hip
Zeist	• Zowel sociaal als duurzaam: -minder eenzaam -mensen samenbrengen -verbinden -armoede bestrijding -vaardigheden bieden
Montfoort	• Delen van vrijwilligers • Delen van ervaringen en kennis • Meer kracht in communicatie
Nieuwegein	• Laagdrempelig en weten wat er speelt • Kortere lijnen • In spelen op elkaars communicatie
Woerden	• Ontmoetingsplek • Kennis verspreiding • Afval preventie en/of reductie
Utrechtse Heuvelrug	• Duurzaam & Circulair • Minder afval? • Nieuwe sociale contacten (beperkt) • Meer verbinding/ minder sociaal isolement
Veenendaal	• Bewonersinitiatieven staan dicht bij inwoners --> ambassadeurs --> meer vertrouwen op elkaar --> mond-op-mond reclame • Behalen beleidsdoelen (circulair) • Meer sociale cohesie in buurten
Zeist/Woudenberg?	• Duurzaam: R-ladder – grondstoffen • Sociaal: verbindend + kansen • Financieel: bespaart kosten • Kennis: bewustwording

1.3 Knelpunten

Gemeente	Knelpunten
Amersfoort	• Welk initiatief steunen we wel en wie niet? --> opmerking juridisch dat we het wel eerlijk moeten doen • We doen nu weinig met bewonersinitiatieven, is dat erg? (mogelijk loopt het al via Indebuurt033 (buurtbudgetten)) • Hoe houd je een kaart actueel? • Repair Cafés maar 1x per maand, een paar vrijwilligers willen niet persé groter en vaker
Hilversum	• Diversiteit binnen de initiatieven --> hoe kom je uit je bubbel en krijg je het sociale stukje bij het duurzame initiatief?
De Ronde Venen	• Niet alles op de radar • Hoe te ondersteunen? -Geld? -Menskracht? -Ruimte? • Juridische vraagstukken
Zeist	• Geen animo (Zero Waste) - Zowel voor de tours als voor de werkgroep • Hoe stimuleren? (nieuwe initiatieven) • Ook rijke mensen meenemen/minder laten kopen? • Plek/ruimte - Circulaire werf voor tuinzaken (tegels/hout/...) - Is er nog meer mogelijk? • Gereedschap --> Geen subsidie mogelijk vanuit gemeente
Montfoort	• Geen balans tussen grote en kleine gemeenten
Nieuwegein	• Subsidie of op eigen benen staan? • “de gemeente”, daar wordt je op aangesproken maar daar kan je niet altijd wat aan doen. (toelichting: verantwoordelijk gehouden voor beslissingen/keuzes die de gemeente maakt terwijl je daar niet altijd invloed op hebt en niet altijd achterstaat) • Overwegen, ja/nee. Soms wat angstig, wat oudere groep vrijwilligers (toelichting: balans soms lastig tussen impact en schaal --> niet willen overvragen, tegelijkertijd wel mee willen bewegen). • Dumpplaats voor afval door inwoners, wordt gezien als bedrijfsafval (toelichting: Onze kringloopwinkels en ook de Repair Cafés willen geen dumpplaats worden voor afval van inwoners. Dat gebeurt soms en formeel gezien mogen zij dit afval dan niet aanbieden bij de gemeentewerf omdat het

	gezien wordt als bedrijfsafval. Tegelijkertijd is er andersom ook sprake dat er veel pareltjes verloren omdat een Repair Café zodra iets is aangeboden bij de milieustraat niet meer mee mag nemen, want het is afval).
Woerden	• Hoe bereik je het “grote” publiek • Hoe maak je meerwaarde concreet/impact zichtbaar • Afhankelijk soms van subsidie?
Wijk bij Duurstede	• Weinig/ Geen contact • Onduidelijk of samenwerking mogelijk is/behoefte er is
Utrechtse Heuvelrug	• Bekendheid v.d. initiatieven • Niet alle doelgroepen doen mee • Achterdocht richting gemeente
Veenendaal	• Verkeerde verwachtingen naar gemeente en vise versa • Moeizame samenwerking • Weinig vertrouwen naar elkaar --> achterdocht • “Gemeente is een geldkraan” • En we hebben nauwelijks budget
Zeist/Woudenberg?	• Ruimte fysiek: grond / gebouw • Middelen: financieel, vergunningen • Tijd - mensen